

Akčný plán
na ďalšie posilnenie integrácie dlhodobo nezamestnaných na trh práce v SR
s výhľadom do roku 2030
(Aktualizované znenie, október 2022)

Úvod

Akčný plán na posilnenie integrácie dlhodobo nezamestnaných na trh práce v Slovenskej republike s výhľadom do roku 2030 (APDN 2030) predstavuje jeden z kľúčových strategických rámcov pre oblasť aktívnej politiky trhu práce a zamestnanosti v rámci programového obdobia 2021 – 2027. Prijatie APDN 2030 priamo súvisí s plnením úlohy B.2. uznesenia vlády SR č. 324 z 3. júla 2019 k Spôsobu uplatnenia základných podmienok pri príprave implementačného mechanizmu politiky súdržnosti EÚ po roku 2020 v podmienkach SR tak, že adekvátne reaguje na potrebu zavedenia **Národného strategického rámca aktívnej politiky trhu práce so zreteľom na usmernenia politik zamestnanosti**. Plnenie tejto základnej tematickej podmienky zahŕňa aj opatrenia na zabezpečenie toho, aby sa **navrhovanie, implementácia, monitorovanie a preskúmanie politik vykonávali v úzkej spolupráci s príslušnými zainteresovanými stranami**. V tejto súvislosti je nevyhnutné prerokovanie **APDN 2030 v Pracovnej skupine pre oblasť zamestnanosti, aktívnej politiky trhu práce, Záruky pre mladých a sociálnej ekonomiky**, ktorej vznik vyplýva z plnenia kritérií na splnenie základnej tematickej podmienky „Národný strategický rámec aktívnej politiky trhu práce“, ktorá je v gescii Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR (MPSVR SR).

Prijatie APDN 2030 sa tak stáva hodnotovo významnou a neoddeliteľnou súčasťou Národného strategického rámca aktívnej politiky trhu práce v rámci programového obdobia 2021 – 2027 a so zreteľom na usmernenia politik zamestnanosti.

APDN 2030 **nadväzuje na prvý APDN**, schválený na zasadnutí MV OP LZ dňa 25.11.2016, ktorý predstavoval reakciu Slovenskej republiky **na Odporúčanie Rady EÚ z 15.2.2016 týkajúce sa integrácie dlhodobo nezamestnaných do trhu práce** (ďalej len „Odporúčanie Rady EÚ“) a špecifické odporúčania Rady EÚ pre Slovensko z predchádzajúcich rokov (Country Specific recommendations - CSR). Tento plán popisoval konkrétne opatrenia, ktoré plánovalo MPSVR SR v spolupráci so všetkými aktérmi implementovať na zlepšenie situácie dlhodobo nezamestnaných (DN) na trhu práce. Jeho aktivity boli implementované do konca roka 2020.

APDN 2030 predstavuje **strategický dokument pre oblasť aktívnej politiky trhu práce (AFTP) špecificky zacielený na DN a realizovaný** v súlade s Odporúčaním Rady EÚ. Rovnako APDN 2030 individuálnym prístupom a individualizovaným poradenstvom prispieva k napĺňaniu **Európskeho piliera sociálnych práv**, ktorého štvrtá zásada hovorí o práve DN na hĺbkové individuálne posúdenie najneskôr v čase, keď obdobie ich nezamestnanosti dosiahne 18 mesiacov. Prostredníctvom kľúčových reforiem a iniciatív/akcií obsiahnutých v APDN 2030 sa týmto dokumentom vymedzuje legislatíva a aktivity všetkých zainteresovaných inštitúcií na nové programové obdobie s cieľom zabezpečiť komplexný prístup k riešeniu dlhodobej nezamestnanosti a zlepšenie postavenia DN na trhu práce.

Nové **usmernenia pre politiky zamestnanosti členských štátov**, aj s ohľadom na súčasnú mimoriadnu situáciu spôsobenú pandémiou koronavírusu, prijala Rada EÚ v októbri 2020. Členské štáty ich majú zohľadniť vo svojich politikách zamestnanosti a programoch reforiem. **Potreba riešiť otázku dlhodobej nezamestnanosti sa zdôrazňuje v usmernení č. 6**. Členské štáty by mali nezamestnaným a neaktívnym osobám poskytovať účinnú, včasnú, koordinovanú a cielenú pomoc založenú na pomoci pri hľadaní pracovného miesta, odbornej príprave, rekvalifikácii a prístupe k iným podporným službám, pričom by sa osobitná pozornosť mala venovať zraniteľným skupinám a osobám, ktoré sú obzvlášť postihnuté zelenou a digitálnou transformáciou a krízou spôsobenou pandémiou COVID-19. V záujme výrazného zníženia dlhodobej a štrukturálnej nezamestnanosti a jej predchádzania by sa mali čo najskôr, najneskôr však po 18 mesiacoch nezamestnanosti realizovať komplexné stratégie, ktoré

zahŕňajú hĺbkové individuálne posúdenie nezamestnaných osôb. **Na národnej úrovni APDN 2030 vychádza z Programového vyhlásenia vlády SR**, ktoré si stanovilo v oblasti riešenia dlhodobej nezamestnanosti a v oblasti sociálnej ekonomiky, že bude podporovať rozvoj sociálnej ekonomiky a tvorbu sociálnych podnikov, zlepši možnosti vytvárať rôznorodé pracovné miesta v aktívnych prácach s dôrazom na budovanie zručností a bude motivovať agentúry podporovaného zamestnávania odmenou za udržateľné a trvalé zamestnanie DN.

APDN 2030 bol pripravený v čase, keď situáciu na trhu práce v SR výrazne ovplyvnila pandémia spôsobená ochorením COVID-19, pričom SR patrila, k tým krajinám, ktoré zasiahla pandémia v „druhej vlne“ najviac na svete a dopady pandémie COVID-19 výrazne ovplyvnili spoločnosť a hospodárstvo, ako aj trh práce. Na riešenie dopadov koronakrízy vláda SR od času jej vypuknutia v marci 2020, prijímala postupne rad opatrení v súvislosti so zabránením šírenia nákazy, vrátane opatrení smerujúcich k podpore udržaniu pracovných miest, ktorými sa podarilo čiastočne spomaliť prudký nárast nezamestnanosti.. Na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti vláda SR pripravila Plán obnovy a odolnosti SR, ako reakciu na dopady koronakrízy na spoločnosť, s cieľom prispieť k náprave hospodárskych a sociálnych škôd spôsobených pandémiou koronavírusu. Po ukončení tejto krízy bude nevyhnutnou podmienkou podporiť opätovný rozvoj ekonomiky Slovenska, riešiť dopady nezamestnanosti a v rámci APTP podporovať zamestnanosť a tvorbu udržateľných pracovných miest, a tým aj zvyšovanie životnej úrovne obyvateľstva.

Na účely vypracovania APDN 2030 boli, okrem vecne príslušných odborov MPSVR SR (za sekciu práce - odbor politiky trhu práce, odbor sociálnej ekonomiky, odbor európskej stratégie zamestnanosti; za sekciu sociálnej politiky – odbor sociálnej pomoci a stratégie sociálnej politiky), **oslovené aj relevantné inštitúcie, ktoré svojou pôsobnosťou participujú na vytváraní podmienok podporujúcich integráciu DN na trh práce**, a to Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Implementačná agentúra MPSVR SR, Ministerstvo školstva, vedy, výskum a športu SR, Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity. Ich návrhy boli do tvorby APDN 2030 premietnuté (s identifikovaním navrhovateľa za jednotlivé opatrenia/aktivity). Návrhy významných zainteresovaných aktérov budú/sú identifikované aj prostredníctvom pracovnej skupiny (viď.s.1).

Väčšina aktivít APDN 2030 bude financovaná z **Európskeho sociálneho fondu (ESF)** v rámci nového programového obdobia 2021 - 2027. Vzhľadom na aktuálnu situáciu sa do APDN 2030 predkladajú návrhy opatrení, ktorými sa v najbližších rokoch predpokladá zlepšenie integrácie DN na trhu práce a predstavujú v tomto čase súbor riešení pre zabezpečenie komplexného prístupu pri podpore DN na trh práce. Tieto návrhy môžu byť, nadväzne na dopady koronakrízy, v nasledujúcich rokoch aktualizované v súlade s vývojom situácie na trhu práce.

1. Kontext/Situácia na trhu práce

V roku 2015, v čase príprav prvého APDN, dosahovala miera dlhodobej nezamestnanosti úroveň 7,6 %, pričom do roku 2019 klesla o 4,2 p. b. na 3,4 %. Išlo pritom o rýchlejší pokles ako v EÚ 27 (o 2,2 p. b. na 2,8 % v roku 2019). Podľa údajov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny miera evidovanej nezamestnanosti (MEN) dosiahla v priemere za rok 2019 5,00 %, čo v porovnaní s rokom 2018 (5,42 %) predstavovalo medziročný pokles o 0,42 p. b. Priemerný počet uchádzačov o zamestnanie (UoZ) v evidencii úradov práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej „úrad PSVR“) dosiahol v roku 2019 168 030 osôb. V porovnaní s rokom 2018 (181 703) išlo o pokles o 13 673 osôb, o 7,52 %.

Pomerne silný rast zamestnanosti do roku 2019 bol zastavený v roku 2020 vplyvom pandémie spôsobenej ochorením COVID-19. Následkom koronakrízy došlo k poklesu celkovej zamestnanosti a rastu celkovej nezamestnanosti. V treťom štvrtroku 2020 miera zamestnanosti medziročne klesla o 0,9 p. b. na 72,4 % (rovnaká hodnota ako priemer EÚ 27). Po prvotnom poklese medzi prvým kvartálom roka 2020 a druhým kvartálom roka 2020 o 0,7 p. b., došlo k zastaveniu poklesu v nasledujúcom kvartáli roka 2020. Pokiaľ miera nezamestnanosti počas prvého až tretieho štvrtroka 2020 stúpala, miera dlhodobej nezamestnanosti vykazovala pozitívny trend poklesu. Trh práce sa po kríze spôsobenej ochorením COVID-19 bude obnovovať pomaly, tvorba nových pracovných miest sa očakáva až ku koncu roka 2021. **Napriek pozitívnemu trendu miery dlhodobej nezamestnanosti počas prvého až tretieho štvrtroka 2020 je znižovanie dlhodobej nezamestnanosti aj naďalej pre Slovensko výzvou.** Podiel dlhodobej nezamestnanosti na celkovej nezamestnanosti vo výške 59,3 % v roku 2019 (42,8 % v EÚ 27) bol druhým najvyšším podielom v EÚ. V roku 2019 bolo v SR 49 tis. DN mužov a 40 tis. DN žien, čo predstavovalo skoro rovnaký podiel

jednotlivých pohlaví na počte DN. Klesanie počtu DN u žien medziročne o 18,4% je mierne rýchlejšie ako mužov medziročne o 15,5 %. Pokles počtu DN podľa pohlavia sa zmenil nakoľko v predchádzajúcich rokoch výraznejšie klesal počet DN u mužov ako u žien.

Kým v decembri 2019 dosiahla MEN 4,92 % a predstavovala historicky najnižšiu úroveň v SR od jej vzniku, v decembri 2020 dosiahla MEN vplyvom koronakrízy 7,57 %, čo predstavovalo medziročný nárast o 2,65 p.b.. Počet UoZ v evidencii úradov PSVR v decembri 2020 dosiahol 227 341 osôb a v porovnaní s decembrom 2019 (165 455) išlo o nárast o 61 886 osôb. Počet DN UoZ v evidencii úradov PSVR dosiahol v decembri 2020 79 667 osôb. V porovnaní s decembrom 2019 (57 364) išlo o nárast o 22 303 osôb. V tejto situácii možno pozorovať, že **podiel DN na celkovom počte UoZ zostal v medziročnom porovnaní takmer rovnaký. V decembri 2020 podiel DN na celkovom počte UoZ predstavoval 35,04 %**. V porovnaní s rovnakým obdobím (december 2019 – 34,67 %) išlo o **medziročný nárast iba o 0,37 p.b.**

Podmienky na trhu práce v SR boli aj v roku 2021 poznačené pandémiou avšak situácia na TP sa začala postupne stabilizovať. Pozitívne v tomto smere pôsobili aj cieľovo orientované aktívne opatrenia na trhu práce (AOTP). Miera zamestnanosti vo vekovej kategórii 20 – 64 ročných podľa novej metodiky Eurostatu ostala v SR na úrovni 74,6 %, čo je priaznivejší vývin, než pôvodne predpokladala jarná prognóza EK v SR. Nárast nezamestnanosti na Slovensku v roku 2021 bol sprevádzaný miernym nárastom miery dlhodobej nezamestnanosti. MEN v decembri 2021 dosiahla 6,76 % a medziročne poklesla o 0,81 p. b. (december 2020: 7,57 %). V decembri 2021 bolo z celkového počtu nezamestnaných (200 225 UoZ) v evidencii úradov PSVR 94 217 DN (podiel 47,1 %), ku koncu júna 2022 bolo v evidencii úradov PSVR evidovaných 187 122 UoZ z toho 84 226 DN a ich podiel na celkovom počte UoZ predstavoval 45,01 %, pričom za šesť predchádzajúcich mesiacov tento podiel poklesol o 2 p.b.

MPSVR SR v apríli 2020 začalo realizovať projekt „Prvá pomoc“ (www.pomahameludom.sk) zameraný na znižovanie dopadov pandémie, ktorý schválila vláda SR 31.3.2020 s cieľom udržania pracovných miest a spomalenia vývoja nezamestnanosti, ktorým sa poskytuje pomoc:

- zamestnávateľom (vrátane SZČO, ktoré sú zamestnávateľmi), ktorí museli svoje prevádzky zatvoriť alebo obmedziť svoju činnosť na základe rozhodnutia,
- SZČO, ktoré museli svoje prevádzky zatvoriť na základe rozhodnutia Úradu verejného zdravotníctva SR alebo im poklesli tržby o najmenej 20 %,
- zamestnávateľom (vrátane SZČO, ktoré sú zamestnávateľmi), ktorí udržia pracovné miesta aj v prípade prerušenia alebo obmedzenia svojej činnosti počas vyhlásenej mimoriadnej situácie,
- SZČO a jednoosobovým s.r.o., ktoré nemajú príjem z podnikania,
- občanom, ktorí sa počas pandémie koronavírusu ocitli v krízovej situácii bez príjmu.

Od októbra 2020 sa začal uplatňovať rámec „Prvá pomoc +“, ktorým sa zatriktívnila finančná podpora a rozšíril sa okruh oprávnených žiadateľov. Uznesením 72/2021 sa schválilo ďalšie zatriktívnenie podpory v podobe rámca „Prvá pomoc ++“, ktorým sa opätovne rozšíril aj okruh oprávnených žiadateľov. „Prvá pomoc ++“ sa uplatňovala za obdobie február až jún 2021. Od prijatia kompenzačnej schémy v marci 2020 až do júna 2021 sa v jednotlivých mesiacoch čerpala pomoc prostredníctvom všetkých šiestich opatrení. Počas zvyšných mesiacov pandemického obdobia bola intenzita pomoci silnejšie naviazaná na vývoj epidemickej situácie, ktorá začala vykazovať silný sezónny charakter. Tento krok umožnil cielenie podpory najmä na obdobia, keď COVID-19 výraznejšie ovplyvňuje vývoj ekonomiky, či už cez nevyhnutné protipandemické opatrenia alebo zmeny v správaní sa spotrebiteľov (napr. utlmenie navštevovania masových podujatí). Za júl 2021 sa prvýkrát pozastavilo využívanie opatrenia 3B a vyplácanie „Prvej pomoci“ sa napojilo na stav Covid automatu. Za august 2021 sa uznesením vlády rozhodlo o nevyplácaní podpory, a to najmä z dôvodu stabilnej epidemickej situácie. S príchodom jesene sa situácia postupne zhoršovala, čo sa prejavilo v náraste nakazených a v obmedzení ekonomickej aktivity. Tento stav si vyžiadaval prehodnotenie pravidiel „Prvej pomoci“ a prijatie uznesenia o prechode na štedrejšiu „Prvú pomoc +“ za november a december 2021, naďalej však bez opatrenia 3B. Od januára 2022 sa mala podpora prostredníctvom „Prvej pomoci“ vypnúť a efektívnou náhradou mal byť tzv. Kurzarbeit. Kvôli nepriaznivej epidemickej situácii a potrebe intenzívnejšej sanácie jej hospodárskych dôsledkov sa účinnosť zákona o skrátenej práci posunula z januára na marec 2022. Pre mikro a malé podniky (do 49 zamestnancov) sa umožnilo za december 2021 znova využiť aj opatrenie 3B. Nateraz posledným schváleným uznesením sa predĺžila

realizácia projektu aj na úvodné dva mesiace roka 2022, a to v rovnakom formáte ako sa uplatňoval za december 2021. Celkové vládou schválené výdavky na „Prvú pomoc“ od marca 2020 po február 2022 presahujú 2,65 miliardy eur; z tohto finančného rámca sa do 15. júna 2022 vyčerpalo takmer 2,48 miliárd eur. Podrobnejšie informácie týkajúce sa poskytovania Prvej pomoci Slovensku boli publikované MPSVR/ISP v júli 2022 v Súhrnnej správe o sociálnej pomoci pracujúcim a rodinám za marec 2020 až február 2022 (https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/ministerstvo/analyticke-centrum/analyticke-komentare/komentare_2022/prva_pomoc-suhrna_sprava.pdf).

2. Doterajšie opatrenia pre integráciu DN na trh práce

Doterajšie opatrenia pre integráciu DN na trhu práce, vrátane prijatej legislatívy, boli zhodnotené v rámci **7 písomných informácií o dosiahnutom pokroku** plnenia prvého APDN z roku 2016 a aj v rámci **nezávislého externého hodnotenia** pokroku v riešení DN organizovaného EK a zabezpečovaného národnými expertmi (2018).

Napriek úspešným a doteraz realizovaným opatreniam, sú pre SR naďalej aktuálne výzvy vychádzajúce z usmernení pre politiky zamestnanosti, z ročnej stratégie udržateľného rastu, zo špecifických odporúčaní Rady EÚ pre Slovensko a hodnotenia ich plnenia v Správe o Slovensku na rok 2020.

3. Výzvy pre posilnenie integrácie DN na trh práce/ kľúčové iniciatívy

✓ Podpora individuálneho prístupu a individualizovaného poradenstva

Pokračovanie v poskytovaní individualizovaných služieb založených na segmentácii a profilácii UoZ a uzatváraní Dohôd o pracovnej integrácii (JIA) na zvýšenie miery zamestnanosti a zamestnateľnosti DN UoZ na trhu práce. Berúc do úvahy doterajšie skúsenosti a výsledky, metóda bilancie kompetencií predstavuje kľúčový nástroj pre profiláciu UoZ a jej výstupy predstavujú usmernenie pre individuálne odporúčania a poskytovanie služieb vedúcich k zamestnaniu (práci). Zabezpečenie primeranej a efektívnej reakcie na potreby UoZ, ako aj zamestnávateľov si vyžaduje zvýšenie kapacity v súvislosti s posilnením profilovacích systémov, ďalším usmerňovaním a mentorskými službami pre UoZ. Pre posilnenie ich kapacít budú dôležité investície do moderných riešení informačných a komunikačných technológií a tiež rekvalifikácia zamestnancov verejných služieb zamestnanosti. Silnejšia podpora založená na individuálnych akčných plánoch by mohla pomôcť aj osobám postihnutým krízou získať pracovné miesta v kontexte budúceho oživenia.

✓ Zlepšovanie prístupu DN k zamestnaniu, zručnostiam a kompetenciám

V kontexte technologických, environmentálnych a demografických zmien je potrebné podporovať udržateľnosť, produktivitu, zamestnateľnosť a ľudský kapitál, posilňovať príslušné znalosti, zručnosti a kompetencie v priebehu celého života ľudí, ktoré zodpovedajú súčasným a budúcim potrebám trhu práce. Poskytovať podporu DN za účelom lepšie sa prispôbiť potrebám trhu práce, najmä prostredníctvom neustálej rekvalifikácie a zvyšovania úrovne zručností, s cieľom podporiť spravodlivé prechody pre všetkých, posilniť sociálne výsledky a riešiť nedostatok pracovných síl na trhu práce.

✓ APTP zamerané na zvyšovanie kvalifikácie a rekvalifikácia UoZ

Zvyšovanie kvalifikácie a rekvalifikácia sú najvyššou prioritou na podporu inkluzívneho oživenia a podpory digitálneho a zeleného prechodu. V rámci vlajkovej lode Európskej komisie „Reskill and Upskill“ sa členské štáty dôrazne vyzývajú, aby navrhli reformy a investície do zručností (najmä digitálnych), a to aj v rámci nového nástroja na oživenie a odolnosť (Recovery and Resilience Facility). Zabezpečenie vysokokvalitného trvalo udržateľného vytvárania pracovných miest si vyžaduje úspešné zabezpečenie cieľených a prispôsobivých APTP s osobitným zameraním na investície do rekvalifikácie a zvyšovania kvalifikácie pre všetky vekové skupiny. Vo všeobecnosti medzi existujúcimi APTP existuje priestor na zvýšenie cieľeného

dosahu, zlepšenie kvality hodnotení vykonávaných verejnými službami zamestnanosti a posilnenie spolupráce so zamestnávateľmi.

4. Hlavné ciele APDN na posilnenie integrácie DN na trh práce

Vyššie uvedené výzvy bude riešiť APDN 2030 prostredníctvom navrhnutých inovatívnych krátkodobých a strednodobých opatrení cielených na riešenie súčasných špecifických nedostatkov v integrácii DN na trh práce

- ✓ Znížiť podiel dlhodobo nezamestnaných na celkovom počte evidovaných nezamestnaných na menej ako 30% osôb do roku 2030.
- ✓ Uplatňovať integrovaný komplexný prístup aktívneho začleňovania osôb vylúčených z trhu práce, ktorá je kombináciou primeranej podpory príjmu, inkluzívnych trhov práce a prístupu ku kvalitným službám, cieľom ktorého je uľahčiť integráciu do udržateľného kvalitného zamestnania (prioritne primárny trh práce) osôb, ktoré môžu pracovať a poskytnúť im prostriedky postačujúce na dôstojný život.
- ✓ Uplatňovať individualizovaný prístup pri poskytovaní verejných a neverejných služieb zamestnanosti každému dlhodobo nezamestnanému uchádzačovi o zamestnanie a uzatváranie a sledovanie dohôd o pracovnej integrácii definujúce jasne určené služby, ako sú rôzne formy poradenstva, poskytovanie odbornej prípravy alebo iných aktivačných opatrení. Toto si bude vyžadovať zavedenie integrovaného prístupu medzi verejnými a súkromnými službami zamestnanosti (APZ).
- ✓ Zintenzívniť poskytovanie cieleného odborného poradenstva pre DN UoZ so zameraním na posúdenie ich životnej situácie na začiatku a na následne aj po skončení poradenstva.
- ✓ Uplatňovať proaktívny prístup prevencie; preventívne a aktivačné opatrenia by mali byť uplatnené včasne, najneskôr v čase, keď obdobie nezamestnanosti DN dosiahne 18 mesiacov.
- ✓ Podporovať umiestňovanie DN UoZ u zamestnávateľov s podporou zapracovania pod vedením mentora, získavaním pracovných skúseností a zručností, formou poskytovania finančných príspevkov na podporu vytvorenia pracovného miesta.
- ✓ Zvýšiť integráciu DN UoZ na trh práce cez ich motiváciu k zamestnateľnosti a zamestnanosti.
- ✓ Podporovať vytváranie a následné udržanie pracovných miest vytvorených pre DN UoZ vrátane podpory ich samozamestnania.
- ✓ Podporovať sociálne podnikanie a rozvoj sociálnych podnikov, ktoré môžu byť kľúčovým zdrojom pracovných miest pre DN, a to najmä v regiónoch s nízkymi pracovnými príležitosťami a vysokou koncentráciou marginalizovaných rómskych komunít. Upozorňujeme, že v procese schvaľovania je legislatívna úprava rodinných podnikov v zákone č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch. V prípade, že táto úprava bude schválená a účinná, odporúčame, aby pracovná skupina APDN prehodnotila začlenenie tých rodinných podnikov, ktoré sa stanú sociálnymi podnikmi do Akčného plánu na ďalšie posilnenie integrácie dlhodobo nezamestnaných na trh práce v Slovenskej republike s výhľadom do roku 2030. Aj tieto podniky môžu prispieť k tvorbe pracovných miest pre DN a určite bude potrebné podporovať aj takéto podnikanie.
- ✓ Poskytovať sociálne poradenstvo zamerané na znižovanie bariér DN pri ich integrácii na trh práce,
- ✓ Zmierniť dopady koronakrízy identifikovaním vhodných mechanizmov a nástrojov potrebných pre opätovné zaradenie DN na trh práce.

Na dosiahnutie vyššie uvedených cieľov APDN 2030 obsahuje nasledujúce opatrenia, ktoré budú postupne implementované v programovom období 2021 – 2027:

5. Kľúčové reformy a iniciatívy/akcie na posilnenie integrácie dlhodobo nezamestnaných na trh práce:

	Názov reformy /iniciatívy	Kľúčový popis reformy/iniciatívy	Cieľová skupina	Rozsah/ úroveň	Názov a pôsobnosť organizácie na čele spolupracujúcich partnerov	Harmonogram implementácie	Náklady na implementáciu, ak je to relevantné	Navrhovateľ /Zodpovednosť
A. Plánované reformy (legislatíva)								
1.	Návrh novely zákona o službách zamestnanosti	Revízia AOTP a ich aktualizácia za účelom zlepšenia ich efektívnosti a účinnosti. Prijatím novely sa zlepši reaktivnosť na zmeny na trhu práce a zefektívni a zvýši sa flexibilita poskytovaných nástrojov na udržanie a zvyšovanie zamestnanosti.	Znevýhodnení UoZ s osobitným dôrazom na DN podľa § 8 ods. 1 písm. c) zákona o službách zamestnanosti	národný	MPSVR SR	2022 – návrh legislatívy, konzultácie so sociálnymi partnermi, prerokovanie vo vláde SR do 30.9.2022 a následne v NR SR;navrhovaná účinnosť od 1.1.2023	NA	MPSVR SR (v súlade s plánom LÚV na rok 2022)
2.	Návrh novely zákona o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch	Prijatím novelizácie zákona sa na Slovensku dotvoria vhodné podmienky na to, aby sa sociálna ekonomika rozvíjala a bola prínosom nielen pre zvyšovanie zamestnanosti, ale aj pre ďalšie spoločensky prospešné ciele. Do zákona o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch sa vložia nové ustanovenia týkajúce sa problematiky rodinných podnikov, ktoré by vytvorili samostatnú časť a rodinné podnikanie by tak nadobudlo samostatný právny rámec.	Znevýhodnení UoZ s osobitným dôrazom na DN podľa § 8 ods. 1 písm. c) zákona o službách zamestnanosti	národný	MPSVR SR	2021/2022 – príprava návrhu, konzultácie so sociálnymi partnermi, prerokovanie vo vláde SR a NR SR predpokladaná účinnosť od 1.1.2023	NA	MPSVR SR/OSE
3.	Novela školského zákona	Doplnenie absolvovania komisionálnej skúšky ako ďalšej možnosti pre získanie nižšieho stredného vzdelania pre žiakov vzdelávacieho programu nižšieho stredného odborného vzdelávania priamo v priebehu vzdelávacieho programu nižšieho stredného odborného vzdelávania s cieľom zabezpečiť, aby žiak mohol nadobudnúť nižšie stredné vzdelanie, čo mu umožní pokračovať v ďalšom štúdiu a získať vyššie stupne vzdelania a kvalifikácie v príslušných odboroch vzdelávania. Zároveň sa možnosť doplnenia nižšieho stredného	osoby s nízkou kvalifikáciou vrátane DN	národný	MŠVVŠ SR	V súlade s PLÚV	NA	MŠVVŠ SR útvár podpory štátnych, cirkevných a súkromných škôl, sekcia stredných škôl a celoživotného vzdelávania

		vzdelania prostredníctvom kurzov ponecháva na základných školách.						
4.	Príprava novely zákona o sociálnych službách	Legislatívne upraviť problematické aspekty právnej úpravy súvisiace s otázkou systémového zaradenia KC medzi SS krízovej intervencie (návrhy z pohľadu NP BOKKÚ)	Znevýhodnené osoby vrátane DN	národný	MPSVR SR	V súlade so zaradením do PLÚV	NA	MPSVR SR Navrhovateľ odd. metodiky IA MPSVR SR Poznámka: prerokovať s vecne príslušnou sekciou MPSVR SR
5.	Stratégia celoživotného vzdelávania a poradenstva na roky 2021-2030 (bude východiskom pre tvorbu nového zákona o CŽV)	Opatrenie ku koordinovanému prístupu a hodnoteniu základných zručností v SR definovať nižšie úrovne Slovenského kvalifikačného rámca (SKKR); definícia nižších úrovní SKKR (úroveň 0 a úroveň -1) pomôže pri zostavení vzdelávacích programov pre nízko-kvalifikované osoby. Ide o návrh legislatívnej povahy, ktorý bude akceptovaný v novom zákone o celoživotnom vzdelávaní.	UoZ, najmä tých s nízkou kvalifikáciou, resp. tých, ktorých zručnosti nie sú v súlade s požiadavkami TP.	národný	MŠVVS SR			MŠVVŠ SR odbor pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov a ďalšieho vzdelávania, sekcia stredných škôl a celoživotného vzdelávania
B. PLÁNOVANÉ INICIATÍVY/AKCIE								
1.	Zabezpečiť dostatočné finančné krytie na aktívne opatrenia trhu práce a národné projekty zamerané na podporu pracovného uplatnenia a zvýšenia zamestnateľnosti DN UoZ zo zdrojov EÚ a ŠR.	V rámci Programu Slovensko 2021 - 2027 zabezpečiť v príslušnej prioritě dostatok finančných prostriedkov na vykrytie opatrení na tento účel.	DN UoZ podľa § 8 ods. 1 písm. c) zákona o službách zamestnanosti.	národný	MPSVR SR	priebežne	Nezakladá nové nároky na osobitnú alokáciu.	Ústredie PSVaR/SSZ
2.	Pokračovať v individuálnom prístupe ku klientom. Poskytovanie individualizovaných služieb založených na segmentácii a profilácii UoZ a Dohôd o pracovnej integrácii na zvýšenie miery zamestnanosti	Vykonanie segmentácie (aj so zohľadnením veku UoZ a dĺžky jeho vedenia v evidencii) a PROFILÁCIE na základe individuálneho posúdenia UoZ. Podľa výsledku profilácie budú jednotlivým UoZ odporúčané a poskytované adekvátne služby a pridelované aktivačné opatrenia. Okrem profilácie, kľúčovou aktivitou bude aj uzatváranie DOHOD O PRACOVNEJ INTEGRACII (najneskôr do 18 mesiacov	DN UoZ podľa § 8 ods. 1 písm. c) zákona o službách zamestnanosti.	národný	Ústredie PSVR	2021 – 2030	Nezakladá nové nároky na osobitnú alokáciu. Služby zabezpečené v rámci činností úradov PSVR.	Ústredie PSVaR

	a zamestnateľnosti DN UoZ na trhu práce. Projekt „Zvýšenou aktivitou k zamestnaniu (ZAZ)“.	evidencie DN) a pravidelné monitorovanie, príp. aktualizácia týchto dohôd tak, aby sa ňou podporoval účinný prechod DN UoZ do zamestnania.					Internými zamestnancami	
3.	Zabezpečovanie individualizovaného a komplexného prístupu k znevýhodneným uchádzačom o zamestnanie so zameraním na poradenskú činnosť a asistenciu pri identifikácii vhodných podporných nástrojov	Zvýšenie šance uplatniť sa na trhu práce sa podporí rozvojom zručností potrebných pri hľadaní zamestnania, zhodnotením kompetencií, identifikovaním prekážok ovplyvňujúcich pozíciu a konkurencieschopnosť jednotlivých znevýhodnených UoZ na trhu práce a vytvorením individuálneho osobnostného profilu obsahujúceho aktivity a opatrenia potrebné pre integráciu na trh práce.	DN UoZ podľa § 8 ods. 1 písm. c) zákona o službách zamestnanosti.	Národný	Ústredie PSVR	2021 - 2023 2023 - 2029	2 mil. EUR(ESF) ¹ 11 mil. EUR (ESF+)	Ústredie PSVaR
4.	Podpora pri umiestňovaní DN UoZ s minimom pracovných skúseností, u zamestnávateľa, príprava na pracovisku a podpora po nástupe do zamestnania pod vedením mentora s možnosťou vytvorenia trvalého pracovného pomeru. (NP Chyť sa svojej šance)	Umiestňovanie DN UoZ u zamestnávateľov s podporou zapracovania pod vedením mentora, získavaním pracovných skúseností a zručností, formou poskytovania finančných príspevkov na podporu vytvorenia pracovného miesta.	DN UoZ podľa § 8 ods. 1 písm. c) zákona o službách zamestnanosti.	Národný	Ústredie PSVR	2021 - 2023	9 mil. EUR (ESF)	Ústredie PSVaR
5.	Podpora vytvárania a následného udržania pracovných miest pre DN UoZ u vybraných zamestnávateľov . (NP Chyť sa svojej šance)	Umiestňovanie DN UoZ u vybraných zamestnávateľov s poskytovaním príspevku na podporu vytvorenia pracovného miesta.	DN UoZ podľa § 8 ods. 1 písm. c) zákona o službách zamestnanosti.	Národný	Ústredie PSVR	2021-2023	5 mil. EUR	Ústredie PSVaR
6.	Podpora samozamestnania DN UoZ	Podpora samozamestnávania DN UoZ spojená so špeciálnou odbornou prípravou na	DN UoZ podľa § 8 ods. 1 písm. c)	Národný	Ústredie PSVR	2021-2029	2,5 mil. EUR (ESF)	Ústredie PSVaR

¹ Sumy pri aktivitách financovaných z ESF+, resp. ESF sú uvádzané ako COV, t. j. zdroje EÚ + národné zdroje (ŠR, vlastné zdroje prijímateľa).

	(NP Chyť sa svojej šance + PSK 21-27)	samozamestnanie a úspešné podnikanie s poskytnutím príspevku na odštartovanie podnikania.	zákona o službách zamestnanosti.				30 mil. EUR (ESF+)	
7.	Vytváranie udržateľných pracovných miest pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie (ZUoZ), vrátane individualizovanej podpory pri ich zapracovaní na vytvorenom pracovnom mieste	S cieľom nadviazať na individuálne poradenstvo a podporiť individualizovaný prístup aj po nástupe do zamestnania, budú podporení zamestnávateľa pri zabezpečovaní mentorovaného zapracovania novoprijatého zamestnanca, čím sa uľahčí jeho adaptácia, podporí nadobúdanie dôvery, pracovných návykov, ako aj osvojenie si pracovných postupov.	DN UoZ podľa § 8 ods. 1 písm. c) zákona o službách zamestnanosti.	Národný	Ústredie PSVR	2023 - 2029	85 mil. EUR (ESF+)	
8.	Rozvíjanie sociálnych podnikov a iniciatív na podporu sociálneho podnikania v rámci sociálnej ekonomiky (samostatné iniciatívy) <i>NP Inštitút sociálnej ekonomiky (projekt sa ukončuje, prebieha príprava pokračovania NP)</i> <i>NP Podpora integračných podnikov (projekt prebieha, nutná príprava pokračovania. Pokračovanie novým NP sa predpokladá od 1. štvrťroka 2023)</i> <i>NP Investičná pomoc pre sociálne podniky - nenávratná zložka (projekt spustený v októbri 2020. V zmysle NP „Investičná pomoc pre sociálne podniky-</i>	<i>Zavedením inovatívnych nástrojov (vrátane finančných nástrojov) podporiť zavedenie sociálnej ekonomiky, sociálneho podnikania na podporu zamestnávania znevýhodnených UoZ s osobitným dôrazom na zabezpečenie koordinácie na národnej a regionálnej úrovni.</i> <i>Vykonávanie poradenstva a vzdelávania formou cieľovej podnikateľsko-manažérskej prípravy pre založenie a udržanie subjektov sociálnej ekonomiky.</i> <i>Vytvorenie a spustenie funkčného systému podpory integračným sociálnym podnikom. Vykonanie opatrení podporujúcich zamestnanosť, adaptabilitu a znižovanie nezamestnanosti občanov so zdravotným postihnutím a iných znevýhodnených osôb, značne znevýhodnených osôb vrátane DN a zraniteľných osôb.</i> <i>Vytvorenie a spustenie funkčného systému investičnej podpory sociálnym podnikom a</i>	Znevýhodnení UoZ s osobitným dôrazom na DN podľa § 8 ods. 1 písm. c) zákona o službách zamestnanosti, zamestnávateľa predpoklad NP: 1 tis. osôb vrátane DN	Národný/D OP	IA MPSVR SR Ústredie PSVR	do 2022 Do 2022	NP 9 mil. EUR (ESF) NP 49 mil. EUR (ESF) NP 44 mil. EUR	MPSVR SR/OSE

	<p><i>nenávratná zložka“ bolo prijímanie žiadostí k 30.04.2022 ukončené.)</i></p>	<p><i>príspevie tak k posilňovaniu zamestnanosti znevýhodnených osôb a zraniteľných osôb.</i></p>			<p>Ústredie PSVR</p>	<p>do 2022</p>	<p>(ESF)</p>	
	<p><i>Poskytovanie finančných príspevkov registrovaným integračným sociálnym podnikom za účelom podpory ohrozených a znevýhodnených osôb pri nadobúdaní pracovných návykov</i></p>	<p><i>Prostredníctvom NP budú podporované subjekty sociálnej ekonomiky. Finančný príspevok bude poskytovaný pri zamestnávaní znevýhodnených osôb (najmä DN), ktoré nadobudnú základné zručnosti a pracovné návyky potrebné pre uplatnenie sa na otvorenom trhu práce.</i></p>			<p>Ústredie PSVR</p>	<p>2023 - 2029</p>	<p>120 mil. EUR (ESF+)</p>	
	<p><i>Informačné a konzultačné činnosti zamerané na podporu činnosti subjektov sociálnej ekonomiky, vrátane podpory ich vzniku</i></p>	<p><i>V nadväznosti na zrealizovaný projekt „Inštitút sociálnej ekonomiky“ bude na celoštátnej a na regionálnych úrovniach prostredníctvom NP a DOP podporená poradenská činnosť verejných aj neverejných poskytovateľov pri zriaďovaní nových, ako aj pri ďalšom rozvoji už fungujúcich subjektov sociálnej ekonomiky, riešení legislatívnych otázok, možnostiach financovania a pod.</i></p>			<p>IA MPSVR</p>	<p>2023 - 2029</p>	<p>11 mil. EUR (ESF+)</p>	
	<p><i>Investičná pomoc a kompenzačná pomoc registrovaným sociálnym podnikom</i></p>	<p><i>V nadväznosti na zrealizovaný projekt „Investičná pomoc sociálnym podnikom – nenávratná zložka“ bude na celoštátnej úrovni realizovaná investičná pomoc a kompenzačná pomoc v súlade so zákonom č. 112/2018 Z. z.</i></p>			<p>MPSVR SR/SIH</p>	<p>2023 - 2029</p>	<p>30 mil. EUR (ESF+)</p>	

9.	Rozvoj partnerstva na podporu a individualizáciu služieb pre DN vykonávanú neštátnymi službami zamestnanosti (APZ), príp. aj neziskovými organizáciami	Rozvíjaním partnerstva zmierniť prekážky u DN osôb pre ich účasť na TP prostredníctvom dostupnej individualizovanej podpory. Vytvárať profily (plány) pre ich uplatnenie na TP a profilovať ich cestu na TP, motivovať APZ za udržateľné a trvalé zamestnávania DN	DN podľa § 8 ods. 1 písm. c) zákona o službách zamestnanosti vrátane OZP	DOP/príp. národný	Ústredie PSVR	Od 2023	2 mil. EUR (ESF+)	Slovenská únia podporovaného zamestnávania MPSVR SR/OPTP
10	Vytvorenie a nastavenie účelného a udržateľného systému spolupráce medzi inštitúciami verejných a neverejných služieb zamestnanosti a medzi službami zamestnanosti a sociálnymi službami	Spolupráca s pracovnými agentúrami, potencionálnymi lokálnymi zamestnávateľmi, ÚPSVaR – oddelenie APZ, integračnými sociálnymi podnikmi v regióne a pravidelné sprostredkovanie informácií o pracovných príležitostiach, prezentácia zamestnávateľov. Nastavená spolupráca pomôže UoZ pri vyhľadávaní voľných pracovných ponúk, podpore počas skúšobnej doby v novom zamestnaní atď.	Znevýhodnené osoby vrátane DN	DOP	MPSVR SR	Od 2022	2 mil. EUR (ESF+)	IA MPSVR SR
11.	Sociálne poradenstvo pre DN	Aktívne vyhľadávanie voľných pracovných ponúk, asistencia pri vypracovaní CV a žiadosti o prijatie do zamestnania, príprava na osobný pohovor, asistencia a podpora počas skúšobnej doby v novom zamestnaní, podpora a sprostredkovanie vzdelávania a rekvalifikácie užívateľov sociálnej služby s ohľadom na lokálne podmienky a potreby regiónu atď.	Znevýhodnené osoby vrátane DN	DOP	IA MPSVR SR	Od 2022		IA MPSVR SR
12.	Vykonávať činnosti jednotného kontaktného miesta pre DN v rámci OSO	Poskytovať efektívne, komplexné a profesionálne služby DN osobám v súlade s Odporúčaním Rady EÚ.	DN podľa § 8 ods. 1 písm. c) zákona o službách zamestnanosti, UoZ, zamestnávateľa predpoklad: 100 tis. DN	regionálny podľa územnej pôsobnosti úradov PSVR	úrad PSVR	2021 - 2030	služby zabezpečené v rámci činností úradov PSVR vrátane efektívnych služieb k občanovi (ESKO)	Ústredie PSVaR

6. Monitorovanie a hodnotenie

Účelom monitorovania a hodnotenia je sledovanie napĺňania reforiem, iniciatív a akcií na posilnenie integrácie dlhodobo nezamestnaných. Monitorovanie sa skladá z troch pilierov. Prvým pilierom je ročná správa, ktorá vyhodnotí akcie, ktoré boli realizované počas kalendárneho roka. Druhým pilierom je priebežné hodnotenie, ktoré poskytne hlbší pohľad na stav APDN 2030. Toto hodnotenie bude uskutočnené v roku 2025 a bude doplnené finálnym hodnotením v roku 2030. Tretím pilierom sú účelové hodnotenia jednotlivých aktivít. Monitorovacie a hodnotiace dokumenty bude Sekcia práce MPSVR SR predkladať na posúdenie a schválenie Pracovnej skupine pre oblasť zamestnanosti, aktívnej politiky trhu práce, Záruky pre mladých a sociálnej ekonomiky. V Pracovnej skupine sú zastúpené subjekty tretieho sektora, mimovládne organizácie a ďalší partneri.

7. Všeobecný dopad

Realizovaním aktivít prvého APDN do roku 2020 sa podarilo zabezpečiť **celkové zlepšenie postavenia DN UoZ na trhu práce v SR**. V priebehu posledných piatich rokov **došlo v SR k výraznému zníženiu počtu DN UoZ, a to až o 54 %, ako aj zníženie ich podielu na celkovom počte UoZ o 16,67 p.b.**

APDN 2030 nadviaže na plnenie aktivít z prvého APDN. Obdobne ako pri prvom APDN sú aktivity navrhnuté ako **komplexný, integrovaný balík cielených opatrení, ktorý dopĺňa iné podporné opatrenia, ktoré sú v súčasnosti dostupné pre DN** s prihliadnutím na riešenie dôsledkov pandémie spôsobenej ochorením COVID-19. Pokračovanie v zlepšení postavenia DN UoZ na trhu práce s výhľadom **do roku 2030 sa zabezpečí prostredníctvom priebežnej aktualizácie aktivít uplatnených v APDN 2030**. Táto bude zabezpečovaná **najmä prostredníctvom Pracovnej skupiny**, ktorá sa v rámci svojej činnosti zameriava najmä na vytváranie podmienok úzkej spolupráce so zainteresovanými stranami v oblasti navrhovania, implementácie, monitorovania a preskúmania **aktívnych politík trhu práce, Záruky pre mladých a sociálnej ekonomiky**

APDN 2030 bude financovaný najmä z prostriedkov ESF, a to projekty/programy prijaté do roku 2020 s ukončením implementácie najneskôr v priebehu roka 2023 v rámci financovania z PO LZ na roky 2014 – 2020. Ďalšie aktivity sa budú realizovať na základe dokumentov vypracovaných SR a schválených EK, v rámci nového programového obdobia na roky 2021 – 2027.

Poznámka:

- APDN 2030 sa nevzťahuje na tých mladých DN, na ktorých sa vzťahuje Záruka pre mladých ľudí.